

WORLD EVENTS

By Scott Nearing

I spent 20 days this fall at Friends Service Committee international institutes in Ithaca, N. Y., and Reading, Pa. With rare exceptions I have never seen better attendance or more widespread participation by those present. Dangerous Illusions was the theme of one institute. The Power Struggle was the theme of the other. Both institutes were concerned with the establishment of planet-wide peace and order.

Membership in the institutes covered a rather wide range of racial and nationality groups and, an even wider range of opinion. Politically the membership was left of center and was more progressive than the average of American middle class intellectuals.

Institute members and faculty agreed that the times are out of joint. When it came to programs, they were almost equally unanimous in wanting to continue the basic institutions which have gone to the making of western civilization, private property in the instruments of production, wage-labor, the accumulation of material possessions, the state, parliamentary representative government and "freedom." They were generally opposed to armaments, war, power concentration and racial discrimination.

For the most part, institute members and faculty were unaware that a social order is a functioning whole. They were vague concerning the inevitability of social change and of the compulsive logic which links together social cause and effect. Like so many liberals they were satisfied to assert principles without themselves doing what they believe other people should do.

I have gone into these details because I am convinced that such middle-headedness and self-deception, among the educated and the comfortable, paved the way for Mussolini and Hitler and are today paving the way for a fascist regime in the United States.

Lincoln Steffens was wont to say that the smugness of good people put the predators in power and kept them there. This is surely true so far as the average United States liberal is concerned. These folks are willing and often eager to criticize President Truman's handling of Greek aid or Turkish rearmament, but they do not realize that Truman is nothing more than a symbol, spokesman and prisoner of a special pattern which the liberals tolerate, participate in and support every day of their lives. These good people accept and practice codes of conduct which include Harry Truman, Greek aid, Turkish armament and the cold war in Berlin.

The issue confronting the Ithaca and Reading institute members did not revolve about health, housing and education. Neither was it chiefly concerned with race relations. The issue was revolution and not reform since it concerned the continuance or the abolition of social order based on capitalism.

For the sake of clarity, let us remember the oft repeated distinction between the liberal, who supports a social order in principle, but proposes to have it modified in some detail, and the radical or revolutionary who rejects the social order in principle and therefore proposes modifications in its basic institutions. When it comes to procedure, the liberal usually supports a program for gradual change; the radical supports a program for more rapid change. The liberal and the radical are not distinguished by the use or nonuse of coercion or violence. The conservative general staff attached to any state apparatus plans more violence in a decade than social reformers or revolutionaries would employ in a thousand years.

The rapid disintegration of monopoly capitalism has embarrassed contemporary reformers by introducing blatant contradictions between their promises and practices. Nowhere is this more evident than in the western European Union. Winston Churchill and other speakers at the recent Hague meeting of the Association for European Union denounced authoritarian coercion and talked about democratic freedoms and respect for human dignity. The Union of Britain, France, Holland, Belgium and Luxembourg was hailed in the USA as a first step in emancipating Europe from the threat of coercive outside controls. Socialists erstrate their program for democratic socialism in action and point to the record of the British Labor Party since 1945. United States political and educational leaders contrast the democratic institutions of the western people with the despotism behind the Iron Curtain. The promises are impressive. Now turn to the performance as reported in the daily news:

1. Britain, France and Holland are busily engaged in driving Malaysia, Indo-Chinese and Javanese

DREAMING OF AN ANTI-RED YULE

"Christmas will be a little late this year, Master Clarence. Your father fired Santa Claus for refusing to file a Taft-Hartley affidavit."

WORLD-WISE

By ISRAEL EPSTEIN—Allied Labor News

SEN. CHAN GURNEY, Republican of South Dakota, is chairman of the Senate armed services committee and one of the most powerful Americans on military matters. Gurney has recently returned from a visit to Spain. On Oct. 5 he presented a plan for a U.S. military alliance with Generalissimo Francisco Franco to Defense Sec. James V. Forrestal, Army Sec. Kenneth C. Royall, Navy Sec. John L. Sullivan and Air Force Sec. W. Stuart Symington.

Although the U. S. public has heard little of it, Washington deals with Franco as old. The only new thing is that Americans are now deemed to be so punch-drunk from "red herring" headlines that frankness is thought safe. The Taft-Hartley House of Representatives actually recommended including fascist Spain in the Marshall plan on March 30, when the proposal was quickly hushed by a House-Senate joint committee. The Republican United States News & World Report reported even further back, on Jan. 30, that "if U. S. troops had to be rushed to Europe tomorrow they could land on Spanish airfields developed and equipped by Americans for American planes. Generalissimo Franco has signed an agreement to this effect." It is not the "Berlin crisis," or any other recent development, that led to flirting with fascists.

What did? Some names may give us a clue. Myron C. Taylor has been chairman of the board of U. S. Steel Corp. and more recently U. S. envoy to the Vatican. Taylor, with War Dept. officials, saw Franco in April. At the same time a semi-official Spanish mission, composed mainly of bankers, came to the U. S. It was headed by Franco's foreign minister, Lequerica, who through his ties with Nazi cartels, was formerly Franco's chief contact man with Hitler. Lequerica, as ambassador to France in 1941, was go-between in the surrender of France to the Nazis.

Soon after Lequerica's Washington visit Westinghouse Electric announced it would modernize Franco's railways. Henry Ford II declared he would build factories in Spain. Facts began to fill out a statement made by Spanish economist Jose Barcelo back in 1945 that "there is complete harmony between the Spanish and American banks." U. S. Defense Sec. Forrestal, Air Sec. Symington, Marshall plan administrator W. Averell Harriman are all Wall Street bankers.

So the new alliance rolls along. The question now is what "worthwhile observations," as Big Jim Farley calls them, Franco can make to western leaders. Gurney reminds us for one, that Franco has been "anti-Communist since 1936." He does not say that Franco, since then, has overthrown the Spanish republic by armed revolt, massacred workers, suppressed Spanish unions, outlawed Freemasons and Protestants, lent troops to Hitler, sheltered Nazi submarines preying on Allied shipping and banned films criticizing anti-Semitism.

Francisco still shoots republicans, liberals and unionists every day. Is this what he has to teach the Taft-Hartley men, who are so far out beginners at such games but want to play them all over the world?

Public Power 40% Cheaper

Plants Pay More Taxes

WASHINGTON. — Customers of the nation's privately owned electric utilities could be saved approximately \$90,000,000 a year if the companies were operated with the same degree of efficiency as the publicly owned systems, the American Power Association revealed in a report released today.

Entitled "Public Power Pays!" the 32-page report was written by the Association's general manager, Carlton L. Nau a former official of the Rural Electrification Administration. The study made by the Association was the first of its kind ever conducted and covered all Class A and B utilities (those having gross operating revenues exceeding \$250,000 a year).

Federal projects, the Association stated, were excluded in order to make the data comparable between the publicly and privately owned systems.

Less Expenses
The Association report declared that the \$90,000,000 saving could be achieved thru a reduction in business expenses in which the Association found the private companies' expenditures excessive were customers' accounting and collecting, advertising and sales promotion, and administrative expenses.

Lower Rates
As a result of the lower business expenses of the public systems, and the lower rate of return on investment which the public systems receive, and other factors, rates of the publicly owned utilities are considerably lower than those of the private companies. Greatest savings in rates are being received by the residential customers of the publicly owned systems, the report showed.

On an average, the Association found that kilowatt hour for kilowatt hour, residential customers of the private systems are paying 40% more for their electricity than the customers of the publicly owned utilities.

Public Plants Pay More Taxes
Nau pointed out that perhaps the most startling information revealed by the study was the fact that the publicly owned systems, in reality, are paying more taxes, or tax equivalents, than the private companies.

Constructing taxes to mean "contributions for the support of government," Nau said the study indicated publicly owned systems spending 27% of their gross operating revenues for the support of government. This, he said, compares with only 19% which is spent by the private companies for taxes.

Humans for Sale

The town of Nashua, N. H. is advertising for free enterprisers. That's the community which was recently left in the lurch by a private industrialist who used his freedom as he saw fit—and who saw fit to take the jobs of 3,000 Americans to other parts where labor would sell itself cheaper.

Last Sunday's New York "Times" carried the appeal for a master. A pool of 3,000 workers awaits somebody who cares to start an industry, the advertisement stated. There is plenty of room to do business, was the assurance given.

Well, those people are just ordinary folks, like all of us are. Probably they voted for the "free enterprise" which has now left them without a way to earn a livelihood. Some of them are home owners who see the value of their properties falling. Most of them believed they had an unalienable right to life, liberty and the pursuit of happiness. Before calamity hit, few of them ever stopped to consider that their rights could be taken away by one man who owned the means whereby their town lived.

Well, that's capitalism. The man who owns the machinery of production owns the people who must use those machines. Owners can use workers or scrap them—whichever pays best. The owner is the master. What can workers do when owners decide to set their servants free? Nashua supplies the answer. They can advertise for another master who will hire them and make profit from their labor. If another owner comes to town the workers will no longer be free. But they will be employed and they will be able to pay their bill.

Socialists don't think well of the wind of freedom that capitalism offers to working people. They want a higher freedom than that—the freedom that can be possible only when industry is managed by and for everybody instead by and for private owners who can decide to set workers free—free to rot in idleness and want. (R. A. L.)

Editor's Column

SHALL WE COMMIT THE GREATEST BLUNDER?

If the United States and Great Britain go through with the proposed plan and turn the Ruhr to the German cartels who had spawned, nurtured and armed Hitler, they are going to commit the greatest blunder in modern history. As we see it, it will not only be the greatest blunder of our time but also a crime against civilization and democracy.

When Gen. Lucius D. Clay and Gen. Robertson, the American and British Military Governors in Western Germany, announced on the Armistice Day the intention of their governments to turn the complete operation of the entire Ruhr industry to the German cartels who are first to be made as "trustees" of the Western Powers but who will at a later date regain the full ownership of the greatest industrial sector and military potential of all Europe, it was indeed a sad day for all lovers of peace but especially for all the nations who had suffered so much from the German invasion in the last and previous wars.

It is no wonder that the entire French nation is up in arms against the proposed Anglo-American plan, for France had been invaded by its mighty military neighbor three times since 1871.

In fact it is strange why the entire Europe—or America for that matter—is not up in arms with a mighty protest against this proposed blunder and stupidity of the ages. That its protests are more feeble than warranted is perhaps due partly to its physical and moral exhaustion, partly because of its division and the cold war and partly because it is so much dependent economically and financially on the USA. The West can hardly dare to displease its great "benefactor" for fear of losing the many billions of dollars we have been pouring there and propose to continue for at least a few more years. The East because it is already conditioned to expect the worst from us, and is often getting it.

Yet it is hard to believe why the British Labor government should have acquiesced in this dangerous scheme concocted by the representatives of Wall Street, the Brass Mills and quite obviously by the promptings of their German allies who helped Hitler to power. The only rational explanation of this potential suicide is that the Labor government has already come to the conclusion that war with the Soviet Union and its satellites is inevitable and consequently it must yield to the American policy makers and Winston Churchill.

Our Wall Street and military policy makers have proposed this utterly cynical plan under the pretext that Western Germany and particularly its great industrial Ruhr must be economically rehabilitated in the shortest possible time; that without its once mighty industry going full blast Western Europe, including Germany, of course, could not be rehabilitated and thereby become safe against communism. That Europe, not only Western but also Eastern, could not possibly

recover economically and heal its appalling wounds in the shortest possible time without the fullest possible help of the great German industry, this was clear to us even before the Hitler's defeat. That is why we opposed in Prosve Ta the insane Morgenthau-Van Sittart plan for deindustrialization of Germany as soon as we learned about it. That is why we also proclaimed the economic part of the Potsdam Agreement, based on the above plan, as the Great Monstrosity. In fact it was so monstrous that even before its first anniversary both sides, Russia and the two Western Powers, washed their hands off and in reality began to modify it unilaterally, instead by a joint agreement. This they did, as a part of cold war, by competing which side will make greater promises to the Germans. This in itself was suicidal.

But it is, however, still a greater monstrosity, still more suicidal, to propose now to turn the Ruhr, the industrial and military backbone of Germany, back to its former masters, the German cartels who were, and still are, 100% responsible for Hitler. Morally, politically and as economic masters they share, by any sane and sound standards of social conduct, full responsibilities for all the gruesome Nazi crimes against humanity as well as for all the destruction and tragedy and suffering as a result of their joint aggression. Without their full support Hitler would not have come to power. Without their collaboration, assisted also by the British, American and French cartels, Hitler could have never armed Germany and start the most destructive conflagration in the history of mankind.

And yet the utterly cynical, morally totally depraved policy makers of this nation and Great Britain are now proposing to reward these Nazi cartels, infinitely more criminal than Al Capone ever was—in comparison he in fact was an angel and a saint. They propose to make them once more the economic and political masters not only of the giant coal and steel industries of the Ruhr but of the entire Germany, or at least the western part in the event the country will remain divided between the West and the East. The actual masters, of course, will be elsewhere, largely in Wall Street and Washington.

Since this question is of utmost importance to everyone of us, to the entire nation and the world, for it in all probability means war or peace, we shall return to this subject next week and indicate a sound and sane solution as proposed by Murray D. Lincoln, the president of the Co-operative League of the USA.

Your Dollar

By CONSUMERS UNION

Portable Typewriters

No revolutionary improvements were found in this year's crop of portable typewriters tested by Consumers Union. The most expensive of the nine models tested was the Remington Noiseless, selling for \$119.67. The Remington was reasonably quiet but little more so than the two portables rated highest by CU—the Smith-Corona Silent, at \$92.75, and the Royal Quiet De Luxe, at \$95.53.

These last two headed the list both for convenience features such as margin-setting devices, paper guides, tabulators, etc. and for performance in actual use. All nine models were considered "Acceptable."

Auto Accessories

Good auto accessories make good Christmas gifts if you match them to the needs, habits and desires of the drivers for whom they are intended. Some useful accessories recommended by Consumers Union are: turn signals, \$7.50 up; back-up lights, \$3.50 up, with switch; outside mirror (CU recommends the Roberk at \$2.75); windshield washer, with installation, \$10 or more. Special winter items include emergency tracks, about \$2 a pair; battery boosters, \$7 to \$15; jutter front and insect screen (J. W. Speaker Co., Milwaukee 12), \$19.50 plus installation. Useful accessories for touring are: nylon towstrap (Sears-Roebuck, \$2.98 plus postage); emergency trouble light, \$2 to \$5. For car maintenance, CU recommends tire gauge, \$1.25 to \$2.50; Kar Kit (Kar Kit, Owatonna Tool Co., Owatonna, Minn.) \$9.35.

Perfumes

Probably nothing is more a matter of personal taste than one's perfume but because perfume so often is given as a gift, Consumers Union reports its expert's appraisal of the quality of 96 brands of perfume to guide the gift giver.

Rated "Excellent" among aldehyde blends (synthetic, of which Chanel No. 5 is probably the best known) are L'Aliment (Coty) \$10.06 per ounce, Mals Qui (Bourjois) \$12. Arpege (Lanvin) \$30. Among floral blends, White Shoulders (Evan) \$24, and "Joy" (Patou) \$64.80, get "Excellent" ratings. Lily of the Valley (Haviland) \$15.60, is "Excellent" of its type. Coillet Bleu (Roger and Gallet) \$9.90, and Belloggia (Caron) \$16.28, are excellent carnation odors. Taigane (Corday) \$24, and Intoxication (D'Orsay) \$26.40, lead in the modern spice group. Among woody odors, Tweed (Lentheric) \$13.20, Toujours Moi (Corday) \$26.40, and Shocking (Schiaparelli) \$39.60, win "Excellent" ratings. "Excellent" ratings among the orientals go to L'Origen (Coty) \$8.55, Sleeping (Schiaparelli) \$19.60, and Jealousy (Blanchard) \$9.60. (All figures are for cost per ounce, although all brands are sold in smaller sizes.)

Between 1919 and 1937, says a Twentieth Century Fund report, wool consumption in the United States increased from 300 million to 393 million pounds, cotton from 2.9 billion to 3.8 billion pounds, silk from 28 million to 54 million pounds and rayon yarn from 8 million to 255 million pounds.

CAMPAIGN CLOSES SUCCESSFULLY

With returns still trickling in from the far corners of the SNP, as these few lines are being put together, it appears now that a gain of approximately 750 new members will be recorded for the closing month of the Juvenile Anniversary Campaign. It was a magnificent finish to a membership drive which never quite attained the grade or luster we have become accustomed to in recent years.

Although the number of new members in November was nearly double that of any other month this year, yet it fell short by more than 250 members of the high marks established in the concluding months of each of the three previous campaigns. However, we must recognize the fact that there were obstacles in this campaign which were decidedly more difficult to surmount and definitely proved detrimental to its ultimate success.

Many lodges came through in the closing days of the drive to smash their respective quotas, several of them succeeding for the second time in the two-section campaign. And quite a few big gains were made during the last month which will have a significant effect on the winners in every district, if not in the lead-off positions, then certainly in the runner-up places close behind.

One of our active midwest lodges really hit the "jack-pot" with the biggest enrollment of the campaign, sending in no less than forty applications for new members in November. There were many other surprising results, so watch for next week's report showing the latest gains and how they affect the district and national standings of lodges and individual contestants and, what is most important of all, who the winners will be of the special and grand prizes of the Juvenile Anniversary Campaign.

CAMPAIGN DIRECTOR

MAVRICA

WANDA WASILEWSKA
 Iz rubrike prevoda VERA BRNČIĆ in MILE KLOPČIĆ

(Nadaljevanje)

Da, ljudje na vasi so trpeli in umirali. Na vesalih je visel Levonjuk. Olena, noseča Olena je trpela v nemških rokah, v skednju. Toda nihče, nihče razen nje ni nosil v sebi nemškega semena. Nihče izmed njih, ki umirajo in prenašajo nečloveške muke, ni nosil v lastnem telesu sovražnika.

V drugem kotu je kakor otrok hlipala Olga Palančukova. Priglušena, nenadna je in podzavestno sovraštvo sta nenadoma pograbila Malašo. Kaj se joče ta trapa? Ima kakšen vzrok? Nje Nemci vendar niso posilili, ona ni doživela najstrašnejšega, kar je sploh mogoče doživeti! Česa se boji? Da jih bodo ubili, obesili, ustrelili? Malaša ni verjela, da bi se to lahko zgodilo. Bilo bi preveč lepo, bila bi prevelika sreča, umreti od sovražnikove roke. Ne, tega ni verjela. Držali jih bodo v zaporu, morda si bodo izmislili še kaj mnogo strašnejšega, kaj mnogo bolj groznega kakor smrt, toda smrt ne bo; nikdar ne pričakuj česa dobrega iz nemških rok; iz nemških rok ne boš dobil sreče. Smrt pa je bila sreča. In spet je šela dneve: eden, dva, tri. Štela je do deset in se krčila in zvijala od bolečine. Zdal zdaj ji bo srce počilo, ne bo vzdružala—saj tega ni mogoče vzdržati niti minute. Toda srce ni počilo, in kakor prej so tolkla v senec klavdica; Malaša je napeto strmela v mrak in mislila, da bo tako šela, štela bo dneve, dan za dnem, dokler ne bo prestela do konca in ne bo prišla do ure, ki mora priti, ko bo ona, Malaša, žena rdečearmejca, rodila nemškega pankrta.

Poslušala je in poslušala. Kri je tolkla s klavdici v senec in zapetjih. Pritisnila je roko na trebuh. Tudi tam je razbijala kri s klavdici. Zgrabil jo je gnus od lastnega telesa. To ni več njeno telo, temveč gnezdo "frica", ki ga še ni in je vendar tu. Kadar je, ne je ona, takrat žre "fric", žre zato, da bi rastel, da bi se razvijal, da bi sramoto pokrnil njeno nesrečo. Kadar spi, tedaj spanec ne krepki nje, ne, tedaj počiva "fric". Ni mogla misliti nanj niti kot na otroka. Otroci: to je otrok Olene, katere vpitje je bilo mogoče od časa do časa slišati celo tu, v trdno zaprti stavbi iz debelih tramov. Otroci: to je tisti neznan deček, ki so ga ustrelili sinoči, to so trije Čečorkini otroci, otroci Maljučihe in vsi otroci, ki so se porajali in rasi na vasi in ki jim je bedaj prihod Nemcev prej ali slej grozil z nezgibno smrtno. To, to so otroci. Matere so rodile otroke, svetolase in temnolase, s svetlimi in temnimi očmi, otroke, ki so jokali, se smejali in žvrgoleli v svojih zibelkah kakor ptički. Matere so spočele otroke, jih nosile in dojile. To pa, kar nosi in bo nosila ona, to kar bo rodila ona, to ni otrok. To je volčje ščene, "fric". In tega ne bo nikoli izpomenila, je pomislila z grozo. Če umre—saj ga bo sama zadavila—ji to ne bo nič pomagalo. Navzlic temu bo za vse večne čase ostal spomin, da je nosila "frica", da je z lastno krvjo redila "frica". S sovražtvom in zaničevanjem bodo gledali njen napeti trebuh, njeno težko hojo noseče žene. Vsi se ji bodo umikali s poti, pa ne zato, da bo laže šla mimo, temveč iz brezglednega zaničevanja, iz strahu, da se ne bi dotaknili nje, nemške priljeznice, ki nosi v svojem životu "frica".

Saj so to vedeli vsi, prav vsi. Vsi so jo pomilovali, preklinjali so Nemce, govorili o dnevu, ko bodo vse maščevali. Toda Malaša je vedela, da to ni tako. Da je mogoče maščevati vse: Pačuka in Levonjuka, Oleno in pogane hiše in mrtve otroke, toda nje ne bo nihče in nikoli maščeval. To se ne da popraviti. Malašo dobro vidi, čeprav ji tega nihče ne reče, da ji žene ne gledajo v oči, da se je ljudje izogibajo kakor garjave. Med njo in vasjo stoji kakor nepreohodni zid tisti dan, ko so trije vdrli v hišo, jo posilili in je niti ustre-

liti niso hoteli, kakor so to vselej storili. Ostala je živa, da živi strašno življenje. In kakor da je še premla, da so jo osramotili ter spreminili v umazano cunjjo, sedaj mora še šteti dneve—in vselej se izide popolnoma točno. Oprigela se je varljivih iskric upanja, trenutnih blaznih misli, ki so ji govorile, da se je zmotila, da ni tako, da se to dogaja in da vse to nič ne pomeni: še dan, dva—in pokazalo se bo, da je vse v redu. Toda vse to je zaman, ker je na dnu svoje duše zatrdno vedela, da je tako, da tega ne bo nič izpomenilo, ker je zanosila.

Spomnila se je nekega poletja, sončnega, cvetočega in dehtečega poletja. Noči, srebrne od rose, trava, visoka do pasu, senožen nad reko, nočevanje v skednjih sredi dehtečega sena in sijaja zvezd, kratke, blazne noči. Tisti poljubi niso rodili otroka. Sladke, radostne noči, šepetanje od ustnic k ustnicam, okus krvi na ustnicah, trepet srečnega srca—vse je minilo brez sledu, kakor da ni bilo ničesar. Malaša se je vdajala tistemu človeku z burno, blazno ljubeznijo, čeprav se je pozneje vse končalo in sta se razšla brez užaljenosti in sovraštva.

Sedaj pa je bil en sam trenutek, samo pol strahotne ure, in ta polovica ure naj rodi plod, naj postane v njenem življenju gnojna rana, iz katere se bo vedno cedil smrdljiv gnoj.

In potem, ko se je omožila z Ivanom—res sta bila malo časa skupaj, pa vendar so bile to srečne noči; in zvezde so gledale skozi razpoke v skednju in junijska noč je dehtela s popletno toploto. Vse to je bilo, dokler ni odšel Ivan v vojsko, in spet—nič.

Hodila je po vasi, vitka, z majhnimi dekliskimi prsi, tanka v pasu, in fantje so se ozirali za njo in jo veselo nagovarjali, ker so pozabljali, da je že omožena in da ne bo z nikomer zamenjala svojega Ivana. Hoteli so videti njene blesteče zobe, njen veseli smeh, ujeti veselo iskrico v njenih črnih očeh.

Sedaj pa je zadostovalo tiste pol ure, ki jo je tlačila kakor mora, da se je vse spremenilo. Zdal še nihče ne ve, zdaj še ni nič opaziti. Toda minilo bo nekaj dni, in njena nesreča bo očitna vsem, kakor da je še premla, kakor da je premla da, leži na njej pečat neizbrisne sramote. Ne, v sebi mora še nositi "frica", morala bo v mukah roditi "frica".

Kdo ji bo pomagal, kdo bo hotel biti pri njej ob njeni težki uri? Katera žena bo pripravljena, da si omadežuje roke z dotikom volčjega izmečka, otroka rdečelasega morilca? Olga pa joče iz strahu pred smrtno! Ne, Malaša je bila prepričana, da smrti ne bo. Ni vedela, kaj jih bo rešilo, mislila pa je: mogoče je, da bi se kdo našel ter izdal mrtvega dečka in tiste, ki so ga ugrabili nemškimi rokami. Jasno je tudi, da nihče ne bo izročil Nemcem žita. Ni vedela, kako se bo to zgodilo, in zakaj se bo zgodilo, toda bila je popolnoma prepričana, da ne bo umrla, da je ne bodo ubili. Če pa nje ne ubijejo, pomeni, da bodo vsi ostali živi.

Čečorka je sprva molče božala Olgino roko, toda jok ni prenehal, in izgubila je potrpljenje.

— Kaj tuliš? Kar bo, bo... Sramota je, jokati.

— Saj nočem jokati, pa mi solze kar same silijo v oči, — je zahlipala Olga z neobgljenim otroškim glasom, ki je zavnel v Čečorkinih ušesih kakor glas njene najmlajše, Nine. Omehčala se je.

— No, nikar, nikar... Saj še ni nič gotovega...

Malaša se je v svojem kotu bridko nasmehnila v temo. Gotovo je, popolnoma gotovo. Nobenega upanja ni na smrt.

(Dalje prihodnjič)

Govor Edvarda Kardelja na skupščini Z. N.

(Nadaljevanje in konec.)

Naštel bi lahko še mnogo drugih vprašanj, ki so imela več ali manj enako usodo, in o katerih ne bi mogoče reči, da so jih uređili v duhu demokratičnih načel Ustanovne listine OZN. Prav tako je nezdružljiva z načeli Ustanovne listine tudi politika večine v mednarodnem ekonomskem sodelovanju. Narodi v vojni opustošenih držav so lahko po pravici pričakovali, da bo dejavnost OZN v celoti in tudi dejavnost posameznih organizacij OZN z ekonomsko-socialnim svetom na čelu čedalje bolj stremela po odpravi zastopavanja v določanju ekonomske pomoči za obnovo njihovih držav in sploh v gospodarskih odnosih. Upravičeno so lahko pričakovali, da bodo šli odnosi v smeri razvijanja produktivnih sil držav, zlasti pa njihove industrializacije, tako dalje v smeri krepitve trgovinskih in drugih ekonomskih stikov med državami na podlagi enakopravnosti—z eno besedo v

duhu Ustanovne listine OZN. Končno so imeli pravico pričakovati, da pomoč za njihovo obnovo ne bo vezana na pogoje, ki bi kršili njihovo neodvisnost.

Resne posledice Marshallova načrta za Evropo

Kakor je vsem znano, pa je večina v skupščini in v drugih organih OZN pod vplivom pravnasprotnega stališča ameriške delegacije krenila v tej stvari povsem drugi poti. Ekonomski organi OZN so praktično omrtvičili in izven okvira OZN so pričeli z akcijami tako imenovane ameriške pomoči "pomoci" Evropi—odnosno Marshallova načrta. Bistveno je pri tem to, da je tako imenovana "ameriška pomoč" Evropi vezana na takšne pogoje, ki so prav nasprotni načelom Ustanovne listine OZN in nezdružljivi v neodvisnost narodov. FLRJ je bila med tistimi državami, ki niso hotele sprejeti takšnih pogojev, ker se je zavedala, da bi ti po-

goji zavrnili njen razvoj, ter ogrozili plan njene socialistične izgradnje, njene neodvisnosti.

G. Bevin je v svojem govoru opozoril, da je vzhodno-evropskim državam "ukazano", da ne smejo pristopiti k Marshallovmu načrtu. Kar zadeva Jugoslavijo, moram v imenu vlade izjaviti, da njeni vladi niso nikoli ukazovali, marveč je sama tako odločila, ker je bila in je globoko prepričana, da so pogoji tako imenovanega Marshallova načrta nesprejemljivi za neodvisno državo, ki se usmerja v vsestranski razvoj svojih produktivnih moči. Očitno je, da so bili ti pogoji namerno tako postavljani, da jih ne bi mogle sprejeti Sovjetska zveza in države ljudske demokracije. In konec koncev, če ne bi bilo tako, tedaj je nerazumljivo, zakaj pobudniki tega načrta niso postavili tega vprašanja znotraj OZN.

Šele danes lahko govorimo o rezultatih tega načrta. Ti rezultati

tati potrjujejo, da je bilo naše mišljenje o gospodarski vlogi Marshallova načrta pravilno. Ta načrt pa je hkrati povzročil zelo resne mednarodne posledice v Evropi in na vsem svetu. Zahodna Nemčija se je pričela spreminjati v industrijsko in vojaško oporišče ZDA. Porajajo se nemške ekspanzionistične in imperialistične težnje. Države, ki so vključene v Marshallov načrt, morajo sprejemati pogoje, ki pomenijo direktno vključitev teh držav v ameriški vojnostreški načrt. Američani nazirajo tako imenovane "strateške surovine", forsirajo vojaške bloke ter ustvarjajo mrežo vojaških oporišč. Povsem jasno je, da je moral takšen položaj poslabšati odnose med narodi. Hkrati je bil prav s tem zadan težak udarec vlogi in ugledu Združenih narodov. Nastaja vprašanje, ali so tvoreci tega načrta vedeli, da bo le ta imel prav takšne mednarodne politične posledice. Težko je dvomiti o tem, da ne bi vedeli. To pomeni, da so prevzeli težko odgovornost za zaostrovanje mednarodnih odnosov.

Vojne zločince je treba izročiti, drugim beguncem pa naj se omogoči vrnitev v domovino

Poglejmo nadalje vprašanje o tako imenovanih razseljenih iz vzhodne Evrope. Vsa reakcionarna propaganda hoče prikazati te "ubežnike kot žrtve neznesnih režimov za "železno zaveso". S to propagando hoče očitno prepričati, da so široke množice na svetu že pozabile, da gre tu za ljudi, ki so v velikanski večini bežali iz svoje države skupno s hitlerjevsko vojsko prav zaradi tega, ker so sodelovali z njo, ali pa so jih prevarali njihovi kvizlinški voditelji. Toda o tem se ne izplača obširno razpravljati. Bistveno je danes, da razseljence, ki so naravno pripravljeno prodati za kosček kruha vsakomur, kdor jih hoče kupiti, uporabljajo deloma kot najcenejšo delovno silo, deloma pa v sovražnih in diverzantskih akcijah proti državam Vzhodne Evrope. Teško si je zamisliti, kako je mogoče obenem govoriti o miru in o miroljubnem sodelovanju med narodi, hkrati pa pošiljati v države—članice Združenih narodov—fašistične plačance, da bi izvedli diverzantske akcije v teh državah. Stališče jugoslovanske vlade glede jugoslovanskih razseljencev je znano. Jugoslovanska vlada zahteva izvedbo resolucije Generalne skupščine Združenih narodov, to se pravi, da zločince, ki so sodelovali pri ubijanju mirnega prebivalstva in antifašistov, izročijo jugoslovanskim sodiščem, za vse druge begunce pa veljajo amnestije, ki so jih že zdavnaj izdali naši najvišji državni organi. Nečloveško in v nasprotju z interesi sodelovanja med narodi je, varati in zadrževati to množico, ki grabi za vsako biljko, samo da bi ostala pri življenju. Jugoslovanska vlada zahteva, naj OZN pomaga tem osebom, da se bodo vrnile v svojo državo in se lotile pravega dela.

Grožnje z atomsko bombo
 Gospodje delegati! Teh nekaj najjasnejših vprašanj v zvezi z delom OZN nisem navedel zato, da bi razpravljal o njihovem bistvu, ampak zato, da bi pokazal na glavne vzroke težav, ob katere zadevamo v mednarodnem sodelovanju pri delu OZN. Vse to in mnoga druga dejstva govorijo za to, da je glavni nedostatek naše organizacije v tem, da jo hoče vodilna skupina večine spremeniti v svoje oro-

žje. Reči je treba, da je v skladu s tem ciljem tudi ravnanje ZDA v zvezi z vprašanjem atomske energije. V tej skupščini je bila že večkrat podana izčrpana kritika bistva ameriškega načrta o "nadzorstvu nad atomsko energijo" in teh že podanih argumentov je bom ponavljal. Želel bi samo poudariti, da je ta načrt preračunan hkrati na to, da iz temeljev spremeni načela, na katerih temelji OZN. Znano je n. pr., da odstranjuje ta načrt ZDA med drugim načelo soglasnosti veseli glede nadzorstva nad atomsko energijo. Očitno hočejo odstraniti vse, kar bi oviralo politiko ZDA. Ni slučajno, če mnogi vplivni ameriški in drugi ljudje odkrito govorijo, da bi se OZN morala spremeniti iz skupnosti enakih suverenih držav v eno "svetovno državo", ki bi imela "svetovno vladno" in bi delovala na podlagi nekake mednarodne zakonodaje in v kateri bi bila hegemonija ZDA zavarovana. So tudi vplivni krogi v Ameriki, ki odkrito govorijo drugim narodom: "Odrečite se suverenosti, sprejmite našo hegemonijo in vse, kar je z njo v zvezi, pa boste rešeni vojne in atomske bombe!" Z drugimi besedami: "Odlučite se sami, če se hočete zlepa ali zgrda podrediti ameriškem svetovnemu gospodarstvu". Jasno je, da na take možnosti ne morejo pristati narodi, ki se hočejo svobodno razvijati na podlagi svojih pojmovanj in naprednih socialnih pridobitev.

Gospod Bevin je opravičeval svoje stališče v zvezi z zmanjšanjem oboroževanja in prepovedjo atomskega orožja, pri čem se je skliceval na neki citat Lenina, da bi dokazal, da ograža kapitalistične države Sovjetska zveza. Če pa pogledamo ta citat od blizu, lahko vidimo, da trdi Lenin samo to, da morajo biti socialistične države budne, ker kapitalizem ne dopušča, da bi se razvijal poleg njega nov, naprednejši socialistični sistem, za katerega uničenje bo uporabil vsa sredstva.

Dolgotrajno inozemsko vmešavanje, na katerega je včeraj opozoril beloruski delegat, je živo potrdilo pravilnosti Leninevega stališča.

Sodelovanje med socialističnimi in kapitalističnimi državami je močno in tudi potrebno
 Današnja vojnohujkaška kampanja in tako imenovana politika "trdne roke" proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije vsekakor dokazujejo, da marksizem-leninizem navzlic Bevinu ni zastaral. Leninov opomin danes ni izgubil svoje aktualnosti. To pa ne pomeni, da bi se morale socialistične države po svojem "programu" vsokovati s kapitalističnimi državami, ali pa, da med socialističnimi in kapitalističnimi država-

FIGHT TB Buy Christmas Seals

dje. Reči je treba, da je v skladu s tem ciljem tudi ravnanje ZDA v zvezi z vprašanjem atomske energije. V tej skupščini je bila že večkrat podana izčrpana kritika bistva ameriškega načrta o "nadzorstvu nad atomsko energijo" in teh že podanih argumentov je bom ponavljal. Želel bi samo poudariti, da je ta načrt preračunan hkrati na to, da iz temeljev spremeni načela, na katerih temelji OZN. Znano je n. pr., da odstranjuje ta načrt ZDA med drugim načelo soglasnosti veseli glede nadzorstva nad atomsko energijo. Očitno hočejo odstraniti vse, kar bi oviralo politiko ZDA. Ni slučajno, če mnogi vplivni ameriški in drugi ljudje odkrito govorijo, da bi se OZN morala spremeniti iz skupnosti enakih suverenih držav v eno "svetovno državo", ki bi imela "svetovno vladno" in bi delovala na podlagi nekake mednarodne zakonodaje in v kateri bi bila hegemonija ZDA zavarovana. So tudi vplivni krogi v Ameriki, ki odkrito govorijo drugim narodom: "Odrečite se suverenosti, sprejmite našo hegemonijo in vse, kar je z njo v zvezi, pa boste rešeni vojne in atomske bombe!" Z drugimi besedami: "Odlučite se sami, če se hočete zlepa ali zgrda podrediti ameriškem svetovnemu gospodarstvu". Jasno je, da na take možnosti ne morejo pristati narodi, ki se hočejo svobodno razvijati na podlagi svojih pojmovanj in naprednih socialnih pridobitev.

Gospod Bevin je opravičeval svoje stališče v zvezi z zmanjšanjem oboroževanja in prepovedjo atomskega orožja, pri čem se je skliceval na neki citat Lenina, da bi dokazal, da ograža kapitalistične države Sovjetska zveza. Če pa pogledamo ta citat od blizu, lahko vidimo, da trdi Lenin samo to, da morajo biti socialistične države budne, ker kapitalizem ne dopušča, da bi se razvijal poleg njega nov, naprednejši socialistični sistem, za katerega uničenje bo uporabil vsa sredstva.

Dolgotrajno inozemsko vmešavanje, na katerega je včeraj opozoril beloruski delegat, je živo potrdilo pravilnosti Leninevega stališča.

Sodelovanje med socialističnimi in kapitalističnimi državami je močno in tudi potrebno

Današnja vojnohujkaška kampanja in tako imenovana politika "trdne roke" proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije vsekakor dokazujejo, da marksizem-leninizem navzlic Bevinu ni zastaral. Leninov opomin danes ni izgubil svoje aktualnosti. To pa ne pomeni, da bi se morale socialistične države po svojem "programu" vsokovati s kapitalističnimi državami, ali pa, da med socialističnimi in kapitalističnimi država-

mi ni mogoče sodelovanje na področju mednarodnih odnosov. Pri tem pa ne gre za nemožnost, kakor je nekoč izjavil predsednik sovjetske vlade Stalin, ampak za to, ali ena stran želi sodelovati ali ne. Sovjetska zveza in države ljudske demokracije so dokazale in vsak dan dokazujejo svojo željo po takem sodelovanju in svoje prepričanje, da je tako sodelovanje možno in potrebno. Tega pa ni mogoče trditi o vseh državah, ki imajo večino v tej naši organizaciji. Včeraj smo n. pr. slišali gospoda Spaaka, ki je v svojem bistvu, če sem pravilno razumel, povedal to, da je sodelovanje s Sovjetsko zvezo nemogoče, ker je to komunistična država. Splošno pa je znano, da je bila Sovjetska zveza prav tako tudi med vojno in tudi po vojni ter na zasedanju OZN v San Franciscu, in da ni bil takrat njen družbeni sistem nikaka zapreka za sodelovanje, čeprav so tudi takrat vedeli za tisti citat Lenina, ki ga je navedel G. Bevin. Če postavljajo danes predstavniki večine to vprašanje drugače, potem pomeni to samo to, da se je pri njih nekaj spremenilo, ne pa pri Sovjetski zvezi in ljudskih demokracijah. To pa pomeni, da jim sistem mednarodnega sodelovanja, ki je bil ustvarjen med vojno ter neposredno po koncu vojne in ki je bil izdelan v OZN, ni po volji. Da bi ti narodi lahko pristopili s polno silo k mirni izgradnji, je potreba sprejeti ta sistem mednarodnega sodelovanja. Da pa bi to dosegli, je treba storiti mnogo več, kakor pa je predlagal včeraj G. Spaak. Milijonom delovnih ljudi, ki jih dan za dnem zastrašujejo vojni hujskiči s svojim vpitjem, je treba dati vidnega dokaza, da se jim jutrišnjega dne ni treba bati. Edina realna pot, ki vodi ob pogojih današnjega sveta k temu cilju, je prepoved atomskega orožja, uničenje atomskih bomb, nadzorstvo nad atomsko energijo.

jo ter splošno zmanjšanje oboroževanja. Prav zato pa je predlog, ki ga je podal G. Višinski v imenu sovjetske vlade glede zmanjšanja učinkovitosti oboroženih sil za eno tretjino, resen in važen prispevek v boju za udržiteljni miru in miroljubnega mednarodnega sodelovanja. Sprejeti ta predlog, bi pomenilo bistveno pripomoči k temu, da bi se ljudske množice osvobodile strahu pred vojno, da bi se odstranile vojne grožnje kot metoda mednarodne politike in bi se ustvarilo ozračje, v katerem bi lahko sporazumno reševali nujna mednarodna vprašanja.

Jugoslovanska delegacija, ki izraža želje narodov Jugoslavije, ki niso pozabili trpljenja in strahot druge svetovne vojne, podpira z vso odločnostjo ta predlog in bo podprla tudi vsak drugi predlog, ki bi imel za smoter udržiteljni miru ter miroljubnega sodelovanja med narodi.

"PROLETAREC"
 Socialistično-delavski tednik Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Štano \$3 za celo. \$1.75 za pol. \$1 za četrt leta. NAROČITE SI GA! Naslov: PROLETAREC 2301 South Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

NAZNANILO:
 Ker nas je že več ljudi naprosilo za naslove jugoslovanskih oblastev v Združenih državah, naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi: Yugoslav Embassy, 1520 — 18th St. N. W. Washington 9, D. C.

Naslov urada jugoslovanskega konzula pa se glasi: Yugoslav Consulate General, 745 — 5th Avenue, New York 22, N. Y.

in Yugoslav Consulate General, 189 West Randolph Street Chicago 2, Illinois. Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

"PROSVETA"

2657 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill.

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem _____ 19__

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se isto popravi! Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Za Zdrn. države in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je \$2.00
1 tednik in 5.00	1 tednik in 5.00
2 tednika in 9.00	2 tednika in 7.10
3 tednike in 13.00	3 tednike in 9.00
4 tednike in 17.00	4 tednike in 12.00
5 tednikov in 21.00	5 tednikov in 15.00

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.20
 Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v plamcu in si naročite Prosveto. Mat. ki je vaše lastnina.
 Prirediti se sme le eno člane in družino, ki to dovolje in ki žive ali stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pejsanilo—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki se prirediti, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in ne zahteva sam svoj list tednik, bo moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročila na dnevnik Prosvete, to takoj naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vrsto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravitelju znati datum za to vrsto naročnika ali pa ustavitelj dnevnik. PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo pošljim naročnino za list Prosvete vrsto \$ _____

1) Ime _____ Čl. druživa št. _____
 Naslov _____
 Upravlj. tednik in ga priložite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:
 2) _____ Čl. druživa št. _____
 3) _____ Čl. druživa št. _____
 4) _____ Čl. druživa št. _____
 5) _____ Čl. druživa št. _____
 Mesto _____ Dežela _____
 Nov naročnik _____ Star naročnik _____
 Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslovi!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vse

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY
 2657-58 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
 TEL. ROCKWELL 4964

Izbaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XL Cena lista je \$9.00 Registered as second-class matter January 15, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 10. DECEMBRA (DEC. 10), 1948 Subscription \$9.00 Yearly STEV.—NUMBER 242

Ameriški oljni interesi prevrnili venezuelsko vlado

Vzrok je bil nov davek na profit, prvi strmoglavljeni predsednik. Amerika izgublja prijatelje

Havana, Kuba.—V ozadju vojaške puča, ki je nedavno strmoglavil demokratično venezuelsko vlado, so bili ameriški oljni interesi in domači kapitalisti, ker so nasprotovali novemu 50% davku na profit.

To obtožbo je izrekel strmoglavljeni venezuelski predsednik Romulo Gallegos, katerega je reakcionarna vojaška junta z družino vred deportirala na Kubo. On je zanikal vesti, da je resigniral. Dejal je, da je bil ves čas zaprt v vojaški šoli, to je od 24. nov., ko je vojaška junta uprizorila puč in prevzela vlado, do 5. dec., ko je bil iz zapore odpeljan na letališče v Caracasu, kjer ga je že čakala njegova družina, žena, dva otroka in dve sestrični. Od tam so bili poslani s posebnim letalom na Kubo.

Kuba je Gallegosa sprejela z odprtimi rokami in v pondeljek bo govoril pred parlamentom. On je znan kot eden največjih pisateljev širom Latinske Amerike. Radi svojega slovesa in demokratičnih nazorov je bil lani tudi postavljen za predsedniškega kandidata, demokratične akcijske stranke in bil izvoljen z veliko večino. Dobil je 871.752 glasov, konservativci 262.204, komunisti pa 36.514.

Njegova vlada je bila ustoličena prošlega februarja in pričela uvajati dalekosežne socialne reforme. S tem programom je sploh nadaljevala tam, kjer je pustila prejšnja provizorična vlada, ki je leta 1945 strmoglavila diktatorski režim reakcionarne in korumpirane klike, ki je držala Venezuelo v svojih krepkih 50 let. Po 50 letih je Venezuela lani imela prve demokratične volitve.

Vodja in organizator revolucije leta 1945 je bil Romulo Betancourt, mlad demokratičen oficir. Njegova vlada je takoj začela izvajati dalekosežno agrarno reformo, s katero je dala zemljo malim kmetom in bajtarjem, ustanovila več poljedelskih kolonij, v katerih so dobili azil in kruh antifašisti iz Evrope. Ustanovila je tudi vladno gospodarsko korporacijo, ki je pričela graditi razne industrije—tekstilne, cementne in živežne tovarne za procesiranje poljskih pridelkov, kakor tudi druga podjetja. Ta korporacija je podzvela tudi študij o možnosti ustanovitve lastne jeklarske in železarske industrije.

Obe vladi, Bentacourtova in Gallegosova, sta se vrgli tudi na ustanavljanje šol. Število študentov v srednjih in višjih šolah se je podvojilo, v nižjih pa večkratno pomnožilo. Vlada je imela v načrtu gradnjo številnih šol.

Vseh teh reform je zdaj konec. Za financiranje teh reform je vlada naložila 50% davka na profit, s čimer se je smrtno zamerala ameriškim oljnim interesom in domačim kapitalistom. Ti interesi so pričeli s kampanjo proti ljudski vladi in organizirali zaroto proti nji. Strmoglavljenje te vlade so poverili reakcionarni vojaški kliki, ki je zadnje dni formalno odpravila par-

Poštna tarifa se bo zvišala

Deficit bo znašal \$550,000,000

Washington — Glavni poštar Jesse M. Donaldson je izjavil, da se bodo morale skoro vse poštne pristojbine (tarife) povišati prihodnje leto, kajti pričakuje se, da bo deficit znašal rekordno vsoto \$550,000,000.

Zadevno izjavo je podal po konferenci s predsednikom Trumanom, na kateri sta razpravljala o poštnem proračunu za prihodnje poslovno leto.

Donaldson je rekel poročevalcem, da pristojbina za pošto prvega reda ne kaže deficita in da za te vrste pošte ne bo vprašal kongresa za povišanje poštne. Prizadeti pa so ostali pristojbinski redi pošte.

Deficit v pristojbini drugega reda bo znašal \$207,000,000. V to poštno kategorijo spadajo revije in časopisi.

Donaldson je dalje izjavil, da bi večino poštne pristojbinskega poviška morali nositi mesečniki, namreč velike revije ali magazini, kajti z njimi ima pošta najvišje stroške z odposiljanjem in dostavljanjem.

Dalje je znašal deficit tretjega reda pošte \$129,000,000. V to kategorijo spadajo veliki oglaševalni zavoji in cirkularji. Poleg tega bo pošta četrtega reda imela \$85,000,000 letnega deficita.

Vprašanje avstrijske mirovne pogodbe

Washington—Amerika je obvestila Avstrijo, da je pripravljena obnoviti pogajanja "velike četvorice" za sklenitev avstrijske mirovne pogodbe. Avstrija je pretekli ponedeljek sporočila veliki četvorici — Rusiji, Ameriki, Angliji in Franciji — da želi obnovo pogajanj, ki so se preteklega maja v Londonu razbila. Odvisno je od ostalih treh sil, če se bodo pogajanja obnovila.

Trije raketirji kaznovani z globo

Chicago.—Mestni sodnik Irwin J. Hasten je obsodil tri lastnike slumske stanovanjske hiše na plačitev kazni \$200 vsakega. Znani raketir Dan Gaines, car hazardnih igrišč, je bil spoznan za krivega, da je oddal stanovanj v svojem skrajno slabem apartmentu, ki ni prikladen za ljudi. Kaznovana sta bila tudi njegov advokat in njegov osebni čuvaj.

Domače vesti

Nov grob na zapadu

Pueblo, Colo.—Dne 3. dec. je umrl John Gorsich, eden najbolj znanih in popularnih slovenskih pionirjev v teh krajih zapada. Po poklicu je bil trgovec z grocerijo in imel je tudi več farm v okolici Puebla. Star je bil 87 let, doma z Ilove gore pri Dobropolju, v Ameriki 55 let, član KSKJ, Woodmen of the World in trgovske zbornice. Zapuščala sina Freda, hčer, poročeno Urstick, nečaka Franka in Josepha Bregarja in nečakinjo Frances Shantala.

Nov grob v Illinoisu

Gillespie, Ill.—Dne 7. dec. je naglo umrl John Rugelj, blagajnik društva 465 SNPJ. Zadnjega pol leta je bil bolehen, resno bolan od srede oktobra do konca novembra. Na delo se je vrnil 2. dec., zdaj pa ga je zadel kap pri delu v premošnjiku. Bil je vsa leta zelo aktiven za društvo in jednoto. Star je bil 58 let, doma od St. Ruperta, Doljenjsko. Tukaj zapuščala ženo in dve hčeri—ena poročena, druga je bolničarka. Društvo jim izreka globoko sožalje.

Is Clevelanda

Cleveland.—V Clevelandu je iz begunstva zopet dospelo pet slovenskih "razseljenih" duhovnikov, ki so dobili namenjenje v raznih slovenskih farah. Pri družini Joseph Atlio so se oglašile rojenice in pastirje hčerko.—Mary Zakrajšek iz Collinwooda se je vrnila iz bolnišnice, enako tudi Frank Novosel od istotam.—K mornarici se je podal kot prostovoljec John Klancher ml. iz Collinwooda. V Fenn-kolegiu je študiral leto dni.

Najdišče uranija odkrili v Coloradu

New York.—Nat S. Finney piše v tekoči reviji Look, da so v bližini Boulderja, Colorado, odkrili bogata najdišča uranija v tamkajšnjem rovu. Vir uranija je v žili trde črne smole. Finney pravi, da se v tist-m rovu nahaja dovolj uranija za vse potrebe v izdelovanju atomskih bomb in za uporabo atomske energije v industrijske svrhe. Zaloga je baje tako velika, da bo zadostovala za razvoj vseh potreb v atomski dobi. Najdišče, ki so ga odkrili geologi, ima materiala za produkcija 500 ton čiste uranijske rude.

"Veščak" svetuje, naj se profiti zakrijejo radi nižjih davkov

Washington. (FP)—Profesor W. A. Paton, član fakultete michiganske univerze, je pred skupnim kongresnim odsekom pletiral, naj kongres dovoli korporacijam, da z žongliranjem številak zakrijejo svoje ogromne profite in se izognejo davkov.

Paton je znan kot "veščak" z ozirom na industrijske račune. On je spreten računar, ki zna številke obrniti tako, da se resnični profiti izkažejo kot izdatki. Pravzaprav je on mojster, v svoji računski stroki.

Kongresnemu odseku je pripočel, naj mu dovoli, da se bodo prvotne investicije korporacij tako prikazale, da niso prinesle velikih dobičkov. Na ta način se bi resnični dobički "znizali" tako, da ne bi od njih ostalo skoraj ničesar, kar se bi lahko obdavčilo.

Njegova skema se očituje v

Revolta proti zdravniški zvezi

Zdravnik napovedal boj proti skemi reakcionarjev

Boston.—Dr. Channing Frothingham je napovedal, da bodo zdravniki začeli z "odprto revolto" proti Zvezi ameriških zdravnikov, ki je na svoji konvenciji v St. Louisu sklenila, da bo zbrala sklad \$3,500,000 za pobijanje zdravstvene zaštite.

Zveza ameriških zdravnikov je v ta namen obdavčila svoje člane-zdravnike, da mora vsak prispevati \$25 v ta sklad. Njena kampanja je namenjena izrecno za pobijanje programa predsednika Trumapa, ki ga namerava predložiti kongresu za zdravstveno zavarovanje, ki bi krilo vse ameriško ljudstvo.

Dr. Frothingham je prominenten zdravnik, dvakratni predsednik državne zdravniške zveze in je načelnik odbora za narodno zdravstvo. On trdi, da sklep zveze ni reprezentativen, namreč da ne predstavlja mnenja 140,000 zveznih članov.

"Akcijska zveza bo vsekakor povzročila revolto med ameriški zdravniki v zvezi sami," je poudaril dr. Frothingham.

"Sklep zveze je razburjil zlasti zato, ker mnogo zveznih zdravnikov podpira program zdravstvenega zavarovanja. S to skemo za sklad \$3,500,000 za kampanjo proti splošnemu zdravstvenemu zavarovanju so prišli na dan pred zaključno sejo konvencije, na kateri so svoj predlog forsirali v sprejetje," je naglasil dr. Frothingham.

Zveza ameriških zdravnikov, ki je skrajno reakcionarna po ustroju in dejavnosti, bo iz sklada \$3,000,000 zalagala svoje lobiste, ki bodo v kongresu skušali preprečiti sprejetje programa splošnega zdravstvenega zavarovanja.

Na konvenciji transportne unije ne gre vse gladko

Chicago.—Kljub temu, da je Mike Quill "očistil" svojo unijo transportnih delavcev CIO in pometal iz vodstva vse levizarje, na konvenciji ne gre vse gladko.

V sredo je demonstrativno odšla s konvencije skupina 13 delegatov iz Brooklyna, N. Y., ker njih ključna unija 4,000 članov ni dobila zastopstva v gl. odboru. Ta delegacija je bila na Quillovi strani.

Berlin ima dva socialistična župana

Berlin.—Občinski svet zapadne Berlina je soglasno izvolil Ernesta Reuterja za župana. Reuter je član stranke socialnih demokratov, ki so pri volitvah preteklo nedeljo dobili čez 60 odstotkov oddanih glasov.

Novi župan zapadnega Berlina, ki je pod okupacijo zapadnih sil, si je postavil za cilj "združitve Berlina, ki naj postane enotna prestolnica združene nemške federalne republike."

Vzhodni Berlin, ki je v sovjetski okupacijski coni, je 1. decembra postal samostojen upravni del mesta. Novi župan vzhodnega Berlina je Friedrich Ebert, sin prvega predsednika nemške (weimarske) republike. Ebert je bil član stranke socialnih demokratov, ki se je združila s komunistično stranko socialne enotnosti.

Reuter je naznanil, da bo njegova stranka vprašala za povečanje dostavljanja materiala za zračno transportacijo, ki jo vzdržujejo zapadne sile od časa blokade Berlina. Dnevna tonaža dostavljenega materiala sedaj povprečno znaša 4,000 ton. Reuter je izjavil, da se mora tonaža podvojiti.

Reuter želi povišanje tonaže zato, da bodo prebivalci zapadnega Berlina lahko kljubovali sovjetskimi zalogam v vzhodnem Berlinu. Prebivalci v vzhodnem Berlinu prejemajo velike zaloge živil in drugih potrebščin direktno po železnih, dočim morata Amerika in Anglija dostavljati vse blago po zraku.

Vse kaže, da se je mrzla vojna v Berlinu poostila. Sedaj ima Berlin dva župana, oba socialisti, in s tem se je črtla med vzhodom in zapadom določene zarisala. Tekma za ugled med zapadom in vzhodom je v polnem zamahu, prednost pa pripada sovetom, kajti ves Berlin je obkrožen z njihovimi zasedbenimi silami.

Deset Nemcev kaznovani radi "hujskanja"

Frankfurt, Nemčija.—Ameriško vojaško sodišče je obsodilo štiri nemške delavce na strogo kazen od enega do 10 let zapore radi velikih protestnih demonstracij, ki so se vršile 28. okt. po anglo-ameriški coni proti veliki draginji. Demonstracije so bile splošno s 24-urno protestno stavko. Prizadeti so bili obtoženi sčvanja k izgredom, kar je po zadržanju sodnika Jesse Duvalla izredno velik prestopok. 24 letnemu Heinzu Mokrossu je dal 10 let zapore, kar je precej hujša kazen kakor pa navadno obsojajo nacistične kriminalce.

Ameriški-Kitajski trgovci proti novi pomoči Kajšek

Pravijo, da pod komunističnim režimom ne more biti slabše. Zajeta 12. armada se baje prebila iz klešč

Tiencin, Kitajska.—Ameriški in kitajski trgovci v severni Kitajski odločno nasprotujejo, da bi Amerika nudila nadaljno finančno in vojaško pomoč totalno diskreditiranemu Čiang Kajšekovemu režimu. Obe skupini gledata v bodočnost, obe sta pripravljene delati biznis s komunističnim režimom.

Po mnenju obeh skupin bi nadaljna ameriška pomoč Kajšekovemu režimu le podaljšala civilno vojno, ne mogla bi pa vplivati na končni izid tega konflikta, v katerem je komunistična končna zmaga že tako rekoč zagotovljena.

Neki kitajski trgovec je dejal da bi nadaljna pomoč Kajšekovemu režimu le še bolj potisnila v naročje Rusije, kar bi lahko zaprti vrata ameriški trgovini in diplomatskim odnosom. Na drugi strani pa mnogi Kitajci mislijo, da bi Amerika, ako si ne zapre vrat, lahko dala oporo demokratičnim elementom, ki bodo sodelovali v novi komunistični vladi, kadar bo ustanovljena.

Večina ameriških importerjev in eksporterjev na Kitajskem je še v biznisu. Oni upajo na obnovo biznisa, kadar pride do ustanovitve severne kitajske komunistične vlade, kar oni smatrajo kot neizbežno. Kadar bo odprte komunikacijske zve-

Berlin ima dva socialistična župana

Ebert županuje v vzhodnem, Reuter v zapadnem delu

Berlin.—Občinski svet zapadne Berlina je soglasno izvolil Ernesta Reuterja za župana. Reuter je član stranke socialnih demokratov, ki so pri volitvah preteklo nedeljo dobili čez 60 odstotkov oddanih glasov.

Novi župan zapadnega Berlina, ki je pod okupacijo zapadnih sil, si je postavil za cilj "združitve Berlina, ki naj postane enotna prestolnica združene nemške federalne republike."

Vzhodni Berlin, ki je v sovjetski okupacijski coni, je 1. decembra postal samostojen upravni del mesta. Novi župan vzhodnega Berlina je Friedrich Ebert, sin prvega predsednika nemške (weimarske) republike. Ebert je bil član stranke socialnih demokratov, ki se je združila s komunistično stranko socialne enotnosti.

Reuter je naznanil, da bo njegova stranka vprašala za povečanje dostavljanja materiala za zračno transportacijo, ki jo vzdržujejo zapadne sile od časa blokade Berlina. Dnevna tonaža dostavljenega materiala sedaj povprečno znaša 4,000 ton. Reuter je izjavil, da se mora tonaža podvojiti.

Reuter želi povišanje tonaže zato, da bodo prebivalci zapadnega Berlina lahko kljubovali sovjetskimi zalogam v vzhodnem Berlinu. Prebivalci v vzhodnem Berlinu prejemajo velike zaloge živil in drugih potrebščin direktno po železnih, dočim morata Amerika in Anglija dostavljati vse blago po zraku.

Vse kaže, da se je mrzla vojna v Berlinu poostila. Sedaj ima Berlin dva župana, oba socialisti, in s tem se je črtla med vzhodom in zapadom določene zarisala. Tekma za ugled med zapadom in vzhodom je v polnem zamahu, prednost pa pripada sovetom, kajti ves Berlin je obkrožen z njihovimi zasedbenimi silami.

Ameriški-Kitajski trgovci proti novi pomoči Kajšek

Pravijo, da pod komunističnim režimom ne more biti slabše. Zajeta 12. armada se baje prebila iz klešč

Tiencin, Kitajska.—Ameriški in kitajski trgovci v severni Kitajski odločno nasprotujejo, da bi Amerika nudila nadaljno finančno in vojaško pomoč totalno diskreditiranemu Čiang Kajšekovemu režimu. Obe skupini gledata v bodočnost, obe sta pripravljene delati biznis s komunističnim režimom.

Po mnenju obeh skupin bi nadaljna ameriška pomoč Kajšekovemu režimu le podaljšala civilno vojno, ne mogla bi pa vplivati na končni izid tega konflikta, v katerem je komunistična končna zmaga že tako rekoč zagotovljena.

Neki kitajski trgovec je dejal da bi nadaljna pomoč Kajšekovemu režimu le še bolj potisnila v naročje Rusije, kar bi lahko zaprti vrata ameriški trgovini in diplomatskim odnosom. Na drugi strani pa mnogi Kitajci mislijo, da bi Amerika, ako si ne zapre vrat, lahko dala oporo demokratičnim elementom, ki bodo sodelovali v novi komunistični vladi, kadar bo ustanovljena.

Večina ameriških importerjev in eksporterjev na Kitajskem je še v biznisu. Oni upajo na obnovo biznisa, kadar pride do ustanovitve severne kitajske komunistične vlade, kar oni smatrajo kot neizbežno. Kadar bo odprte komunikacijske zve-

Berlin ima dva socialistična župana

Ebert županuje v vzhodnem, Reuter v zapadnem delu

Berlin.—Občinski svet zapadne Berlina je soglasno izvolil Ernesta Reuterja za župana. Reuter je član stranke socialnih demokratov, ki so pri volitvah preteklo nedeljo dobili čez 60 odstotkov oddanih glasov.

Novi župan zapadnega Berlina, ki je pod okupacijo zapadnih sil, si je postavil za cilj "združitve Berlina, ki naj postane enotna prestolnica združene nemške federalne republike."

Vzhodni Berlin, ki je v sovjetski okupacijski coni, je 1. decembra postal samostojen upravni del mesta. Novi župan vzhodnega Berlina je Friedrich Ebert, sin prvega predsednika nemške (weimarske) republike. Ebert je bil član stranke socialnih demokratov, ki se je združila s komunistično stranko socialne enotnosti.

Reuter je naznanil, da bo njegova stranka vprašala za povečanje dostavljanja materiala za zračno transportacijo, ki jo vzdržujejo zapadne sile od časa blokade Berlina. Dnevna tonaža dostavljenega materiala sedaj povprečno znaša 4,000 ton. Reuter je izjavil, da se mora tonaža podvojiti.

Reuter želi povišanje tonaže zato, da bodo prebivalci zapadnega Berlina lahko kljubovali sovjetskimi zalogam v vzhodnem Berlinu. Prebivalci v vzhodnem Berlinu prejemajo velike zaloge živil in drugih potrebščin direktno po železnih, dočim morata Amerika in Anglija dostavljati vse blago po zraku.

Vse kaže, da se je mrzla vojna v Berlinu poostila. Sedaj ima Berlin dva župana, oba socialisti, in s tem se je črtla med vzhodom in zapadom določene zarisala. Tekma za ugled med zapadom in vzhodom je v polnem zamahu, prednost pa pripada sovetom, kajti ves Berlin je obkrožen z njihovimi zasedbenimi silami.

Deset Nemcev kaznovani radi "hujskanja"

Frankfurt, Nemčija.—Ameriško vojaško sodišče je obsodilo štiri nemške delavce na strogo kazen od enega do 10 let zapore radi velikih protestnih demonstracij, ki so se vršile 28. okt. po anglo-ameriški coni proti veliki draginji. Demonstracije so bile splošno s 24-urno protestno stavko. Prizadeti so bili obtoženi sčvanja k izgredom, kar je po zadržanju sodnika Jesse Duvalla izredno velik prestopok. 24 letnemu Heinzu Mokrossu je dal 10 let zapore, kar je precej hujša kazen kakor pa navadno obsojajo nacistične kriminalce.

MAVRICA

WANDA WASILEWSKA
iz različnih povodov VERA BRNČIČ in MILE KLOPČIČ

(Nadaljevanje)

Oleno je zabeležilo. Zopet začena. Toda v rokah je začutila toplo sinovo telesce, in to drobno telesce ji je vlivalo v srce moči in poguma. Zdal ni več sama v navzkrižnem ognju nemških vprašanj. Zdal je z njo njen sinček, ki ga je v bolečinah rodila na golih, prstenih tleh v skednju, njen otrok, ki ga je čakala dvajset let in ki ga je končno pričakala.

Bil je z njo in tiho spal. Pod njenimi rokami je drobno in naglo tolklo drobno srce kakor srce ptice. Okrogel, rdeč obrazek, komaj opazne obrvi, majhen nasek, najlepši, najčudovitejši nasek, kar jih je kdajkoli videla. Začutila je brezmejen mir, trdno prepričanje, da ji zdaj nihče ničesar ne more, ker je njen sinček z njo.

—Kje bi mogel zdaj biti?—je ponovil Werner mirno, svareče.

Odkimala je.
—Ne vem ...
—Ne veš ... Kje so pa bili, ko si se vrnila v vas?

—V katerem gozdu?
Skomignila je z rameni.
—V gozdu ...

Ta odgovor ni ničesar povedal. Bela poljana, ki se je razprostirala okrog vasi, je povsod mečila na gozd. Gozd se je širil na vzhodu in na zapadu, na severu in na jugu. Samo v tem delu okraja, samo okrog te vasi, ga ni bilo; zato je Wernerjev odred tako mirno živel v vasi. Toda ostali odredi so pogosto doživljali različna presenečenja; zaradi tega je komanda tako vztrajno zahtevala kakršnih koli podatkov, ki bi pomagali odkriti kraj, kjer se je skrival Kudrjavi s svojim odredom.

—Gozdovi so tu povsod ... Iz kakšne smeri si prišla v vas?

—Se ne spominjam, ne vem ... Povsod je sneg, mene so pripeljali na cesto, to je vse.

—Tako ... na katero cesto pa?

—Se ne spominjam ...

—Tako hitro si pozabila? Saj so minili šele štiri dnevi, kar si prišla v vas.

Z začudenjem se je spomnila, da je res minilo šele šest dni. O dveh dneh Werner torej ni nič ve. Šest dni, njej pa se je zdelo, da je od takrat, ko se je po tistem odpravila iz bunkerja v gozd, minila cela večnost.

Werner si je počasi zvijal cigareto. Nato je dvignil oči in pogledal rumeni obraz, pokrit s podplutbami.

—Poslušaj, ti si vendar mati ...

Ze spet te besede. Toda zdaj so tem bolj resnične, zdaj ima v naročju sina, majhnega otročička, rojenega na podu v skednju in zavitega v materino srajco.

—Sina imaš.

Rumeni obraz je ozaril nasmeh, ki je priplaval iz dna duše.

—Zelisi, da bi bil živ in zdrav, da bi odrasel?

Da, da, joj, kako je želela, da bi bil živ in zdrav! Da bi rasel ... Začel se bo dvigati, postavil se bo na drobne nožice ... Capljaj bo po hiši, plazil se bo čez prag, z majčkenimi prsti bo grabil z mize žilico. Tekal bo za mačko, za psom, za teličkom. Odracal bo na vrt in si izpuli korenček. Nato bo postal velik, v šolo bo hodil, svečano in važno bo nosil torbo s knjigami. In potem? Ne, ni si mogla zamisliti, da bo to majceno bitje, ki ga drži v naročju, nekoč zrastle, se oženilo, da bo imelo otroke.

—Lahko ga rešiš. Lahko rešiš življenje sebi in otroku. Dajem ti to možnost. Ne bodi bedasta in izkoristi jo.

Olena je molčala. Ni mogla popolnoma razumeti, kam meri Nemeč, a spet jo je zajel nemir, in telo ji je spreletel mraz. Kaj namerava? Zakaj govori tako mirno, tiho in prepričevalno, kakor da jo resnično razume in se hoče pomeniti z njo po človeško?

—Našli jih bomo tako in tako ... Dan prej ali pozneje, to ni važno. Premisli, saj je vendar

vse v naših rokah. Rdeča armada je razbita, vse je končano, čemu ta neumna trma? Oni se skrivajo v gozdu in ne vedo ničesar. Obkoljeni so od vseh strani, zanje ni izhoda. Danes ali jutri jih bomo ujeli in kaznovali. Tebi sem pripravljeno odpustiti vse zločine, ki si jih storila skupaj z njimi. Pregovorili so te, prevarili. Tudi otroka takrat si nisi imela ... Pozabili bomo celo to, da si poglala most v zrak. Mirno boš živevala v vasi in vzgajala otroka.

Pozorno je poslušala, ne da bi bila odmaknila pogled od njega.

—Ne misli, da sem zverina ali kakšna pošast. Kaj hočeš, služba! ... Delam, kar mi narekuje vojaška služba, dolžnost od domovine ... Ti pa se mi smiliš. Tudi tvoj otrok se mi smili. Če nimaš usmiljenja zase, imej ga vsaj za sina. Dala si mu življenje in nimaš pravice, da mu ga vzameš!

—Kako to: da mu ga vzameš?—je vprašala mehanično, kakor da misli na kaj drugega.

Werner je nestrno potrkal s prsti po mizi.

—Saj vendar razumeš, saj vendar dobro veš, da s tem, da mi nočeš odgovoriti, obojšaš na smrt svojega otroka. Premisli malo, počakal bom. Premisli, nato odgovori. Boš povedala ali ne? Mislim, da si toliko pametna, da boš povedala. Onim tako in tako ni več pomoči, z izpovedjo pa rešiš sebe in otroka.

Vzel je iz predala tobak in papirček ter začel počasi zvijati novo cigareto. Olena je gledala njegove vzlete prste, porasle z rdečimi dlakami. Njene oči so brez smisla zasledovale, kako se vsiplje tobak in kako se zvija beli papir. Zažarel je plamenček vzgialice, moder dim se je dvignil in se v kolobarjih dvigal k stropu.

—No?

Skomignila je z rameni.

—Ne boš odgovorila!

—Ničesar ne vem.

Vstal je, se z rokami oprl na mizo in nagnil k Oleni. Jeza mu je spacičila obraz.

—Tako torej? Ravnal sem s teboj kot s človekom, ti pa ... Počakaj, ti bom že pokazal! Hans!

—Noter vidva.

Vstopila sta dva vojaka s puškami. Spoznala ju je; bila sta ista dva vojaka, ki sta jo stražila v skednju in s smehom gledala njen porod.

—Primita jo. Dajta sem nankerta!

Vojak ji je iztrgal iz rok otroka, še preden je doumela, kaj se godi. Planila je, toda železne roke so jo čvrsto držale. Olena ni odmaknila poblaznelih oči od otroka. Vojak ga je držal nespretno, bala se je, da ga bo izpustil na tla.

—Položiti ga na mizo!

Otrok je zdaj ležal na mizi med njo in Nemcem. Vojakove šape so se ji čvrsto zasadila v ramo, in razumela je, da se jim ne bo mogla iztrgati.

Otrok je ležal na mizi, majhen omot z rdečim obrazkom, ki je komaj kmalu izpod platnene srajce, ki je pokrivala glavo. Werner je z gnusom gledal drobno, mirno speče bitje. Nenadoma so drobne roke vztrepetale. Zalesketala sta se dve majčkeni jezerci, motno modri, kakor oči majhnih psičkov, ki so komaj spregledali. Drobna bradica je vztrepetala. Olenino srce se je bolešno skrčilo. Otročiček je zapokal z milim, neboljenim glasom novorojenčka. Majhna usteca so hlastala za zrakom, drobno čelo je še bolj zariplo in obrvi so začrtale na njem svetlo, skoraj belo črto. Planila je k njemu, toda težke roke so jo še močneje pritisnile k stolu.

—Ne bom več izgubljal časa s teboj—je rekel s hripavim glasom Werner.—Boš govorila ali ne?

Ni gledala njega, temveč otroka. Cvilil je kakor majhen psiček. Joj, kako bi ga rada vzela v naročje, kako bi ga rada potolažila in poučkala ...

(Dalje prihodajš)

potisnil v roke eden od zdravnikov. Živ ne bom prišel fašističnim rabljem v roke.

Visoka nad mehoj je pogosto odjeknila strojnica. Slišale so se tudi močne eksplozije min in ročnih granat.

Ker Ida in Simona nedopovedljivo dolgo ni bilo nazaj, se mi je v mozeg vgriznila misel in skrb, da sta morda padla Lahom v roke in da so ju ubili. Pri srcu mi je bilo zelo težko: prvič za njima, ker sta bila res dobra, poštvalna tovariša, drugič pa, ker za moj položaj razen njižu ni nihče vedel, niti ni mogel vedeti.

Tako premišljujoč sem zagledal kakih petdeset metrov proč od mojega zaklona pomikajočo se skupino Italijanov. Prišli so tako tiho, da sem jih opazil šele zadnji trenutek. Brž sem se previdno zavlekel pod goste smrečice.

Vodil jih je napol civilno, napol v italijansko uniformo oblečen možakar. Izdajalec! Hodili so z orožjem v roki, pripravljene na strel, drug poleg drugega, plaho se oziraje na vse strani in izogibajoč se vsake večje goščave. Vodil jim je sicer nekaj pokazal v smeri mojega skrivaliča, vendar so fašisti, ne me neč se za njegovo opletanje rok, stopali naravnost proti gornjemu kolovozu.

V mraku sta se vrnila Ida in Simon. Sama nista vedela, kako bi mi razjasnila, da je bilo njuno celodnevno tavanje po gozdu brez uspeha.

Spet smo polegli, vsi trije zelo izčrpani, brez vode, brez hrane. Cigaret sem imel še dovolj, vendar šibice ni bilo nobene. Kmalu smo trdno zaspali.

Naslednji dan sta se Ida in Simon spet odpravila iskati zdravnika Igorja in poizvedovati za novicami. Skoraj nisem mogel verjeti, ko sta se čez dobre tri ure vrnili, vsa nasmehjana in razigrana, z novico, da se takoj vrnemo nazaj v našo kotanjico, nazaj v podstreške, med tovariše.

Na krepkem Simonovem hrbtu sem poslušal prijetno žebljanje bolničarke Ide, ki je pripovedovala, kako je požrtvovalni tovariš Igor ves čas najhujših sovražnikovih divljanj ostal med težkimi bolniki v bližini zapuščenih podstreškov.

V bolnišnici sem našel le nekaj tovarišev. Komaj smo se vzrtili s pripovedovanjem svojih doživljanj.

Tovariš Igor je z Ido kmalu po naši vrnitvi odšel v smer, od koder smo prišli, in po naših stopinjah potrosil "popra", da bi se zavaroval tudi pred zasledovanjem s psi.

Začelo se je spet staro predofenzivno življenje. Dnevi so nam potekali in pričakovanju ostalih bolnikov in bolničarke osebja. V enem tednu smo bili zbrani vsi. Za ostale smo pa zvedeli, da so se srečno prebili skozi italijanski obroč.

Od Podstenice smo še pogostokrat slišali brnenje motorjev sovražnikovih kamionov, kričanje podivjanih fašistov in zateglo riganje mul. Morali smo biti še vedno previdni.

Zavoljo občutnega pomanjkanja hrane sta se tovariš Igor in Jerič nekega dne podala na Daleč hrib, na njive naše centralne bolnišnice, da bi se prepričala, če so mogoče Italijani v svojem uničevalnem besu le kaj izpregledali. Vrnila sta se vsa zadovoljna in nasmehjana s polnima nahrbtnikoma in težko vrečo krompirja, fižola in sadja. Pripovedovala sta, da so bili Italijani zlasti po njihvah zelo površni, da je take hrane še do-

V PARTIZANSKI BOLNIŠNICI MED ROŠKO OFENZIVO

Ladislav Stibrič

(Nadaljevanje in konec.)

To je seveda povzročilo precej ropota, vendar sem imel srečo. V tej dolinici so bile dve ali tri vitkonoge srne, ki so se preplašene od mojega ropota spustile v beg naravnost v smer, od koder so prihajali Italijani. Jaz pa sem se med tem časom previdno zavlekel med dve skali.

Kolona je kmalu izgnila v temnem gozdu.

Šele čez čas sem se usedel. Ogleđoval sem si okolico in premišljeval, kako bi prišel do bergel.

Nenadoma sem zaslišal hitre korake. Bolničar Simon, bolničarki Ida in Zalka in še nekaj drugih, ki jih v bežnem hipu nisem spoznal, so se kakor na ukaz, prav v trenutku, ko sem jim hotel zaščitati, nagloma spustili na tla za podprto debelo smreko. Sluteč nevarnost,

katerem so se premikali Italijani. Nenadejano so švignili visoko v zrak ognjeni zublji. Zaslišali smo prasketanje in pokanje gorečega lesa. Fašisti so zanetili ogenj na poslopju naše centralne bolnišnice.

Pozno popoldne se je vili močna ploha, ki nam je sicer delno pogasila žejo, obenem pa nas tri do kože premočila.

Fašisti so kričali in streljali vse do noči, nato pa so se, kakor smo kasneje zvedeli, pomaknili nazaj do Podstenice. V gozdu pa so pustili močne, na gosto postavljene zasede.

Kasno v noč smo polegli na mehki, razmočeni mah in se pokrili z odejo, ki jo je bila Ida v zadnjem trenutku pred odhodom iz taborišča vzela s seboj. Tu in tam se je še čul kak izgubljen strel.

Zjutraj smo se odločili, da se Ida in Simon odpravita do naše izhodiščne postojanke, proti večeru pa se vrneta z novicami in mojimi berglami.

Ostal sem sam sredi obširnih, temnih kočevskih gozdov. Potegnem si iz žepa ampulo strupa, ki mi jo je pred odhodom

potisnil v roke eden od zdravnikov. Živ ne bom prišel fašističnim rabljem v roke.

Visoka nad mehoj je pogosto odjeknila strojnica. Slišale so se tudi močne eksplozije min in ročnih granat.

Ker Ida in Simona nedopovedljivo dolgo ni bilo nazaj, se mi je v mozeg vgriznila misel in skrb, da sta morda padla Lahom v roke in da so ju ubili.

Pri srcu mi je bilo zelo težko: prvič za njima, ker sta bila res dobra, poštvalna tovariša, drugič pa, ker za moj položaj razen njižu ni nihče vedel, niti ni mogel vedeti.

ZGORNJA PLAST

"Za bošče sem dobila en milijon dolarjev, zato se moram omožiti, da snišam davke."

Tako je bilo

Albin Čebular

Drevje je ječalo, ko smo prebijali pot skozi mreže okupatorja, zapustivši vojno brodovje. Z nasladi je gledal proti Beogradu, kakor počasi smo ga zavzeli in se pomikali proti Bosni. Toda z mrzlično naglico smo se izkrcali v Primorju. Gore so nam oči in ni nam bilo, da bi se za hip zazrlj v črno rožo, ki je bila brez vsebine. Šli smo svojo pot. Obnemoglo smo zapustili bolnice in nosila, saj so zaveli prvi pomladni vetrovi, ki so nas poživilili. Partizanka s puško na ramu v vojaškem kroju se ni razlikovala od nas, ki smo se gostili v neizmerno vrsto. Prešli smo skozi žgočo žejo, še oljna lučca nam ni utegnila razsvetljevati potov v neprodirnih nočeh crnih, skozi katere so nas vodile angelske roke lepših dni. Odločni smo prebredli gozdne trave. Nismo utegnili muditi se z ranjenici, ki so nas prosili s povzdignjenimi rokami. Svet sovražnikov je umiral, dasi se je zakopal z naglico v zemljo. Padati je moral na obraz od naših krogel, ki so brnele po zraku, kakor brzobjavni drogovji.

Brez začeta in konca se je vil pohod po cestah, koder se je moral umikati nasprotnik dan za dnem. Za hrbet smo prišli, in to je rodilo razočaranje in zlom nepripravljenosti. Pele so se mrtvaške pesmi, živketale

zivo, ne da bi mogel pomagati tovarišem partizanom, ki so se borili proti tolikini nadmoči sovražnika, vsaj z enim strelom.

Tovariš Igor je s pomočjo ostalih zdravnikov prenesel tovariša Iskra, Nika in Sava v precej oddaljeni in dobro zakamufirani podzemski bunker. Ostali, še pokretni bolniki, pa smo vsako jutro zapustili bolnišnico in se po dva in dva čez dan skrivali po gostih okoliških grmovjih, zvečer pa smo se vračali.

Zdravnik Igor, ki je večkrat šel v doljino, nam je nekega dne prinesel vest, da so se Italijani pomaknili nazaj na svoje izhodiščne točke.

Spet so se po kočevskih gozdovih svobodno gibali in zbirali v močne enote naši partizanski oddelki, ki so kmalu po ofenzivi sovražnika pokazali, da nas je ta ofenziva napravila še bolj trdne in močne.

9. septembra sva s tovarišem Karlom zapustila našo prijazno bolnišnico. Zdravnik Igor naju je odpeljal na Pogorelec, kjer je bila na novo organizirana ambulanta za lažje bolnike. Tu sem ostal, dokler nisem čutil, da sem zopet sposoben za borbo.

Tako sem prebil roško pfen-

SHOPPING DAYS LEFT
BUY CHRISTMAS SEALS

TISKARNA S.N.P.J.
sprejema vsa
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih ...
VODSTVO TISKARNE APELINA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerne, unijako delo prve vrste
Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2857-90 E. Lawrence Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 2-4804

"PROSVETA"
2857 E. LAWDALE AVE.
CENE LISTU SO:
Za Zdrav. dršave in Kanado \$2.50 Za Chicago in okolice je \$2.50
1 tednik in 2.50 1 tednik in 2.50
2 tednika in 4.00 2 tednika in 4.00
3 tednika in 5.50 3 tednika in 5.50
4 tednika in 7.00 4 tednika in 7.00
5 tednikov in 8.50 5 tednikov in 8.50
Za Evrope je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.20
Inpialite sprednji kupon, priložite potrebne vrste denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto. Nač. ki je vaše lastništvo.
Priložite se sme le eno člane iz družine, ki to dovoljuje in ki žive ali stanujejo na enem in istem naslovu.
V sobotnem številu ne več kot 5 tednikov
Pejavnice—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so priložili, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in ne zahteva sam svoj list tednik, bodo morali vsi člani iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotične vrste listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvo znižati datum za to vrsto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.
PROSVETA, SNPJ, 2857 E. Lawrence Ave., Chicago 23, Illinois.
Priloženo polklijem naročninam za list Prosveto vrste \$
1) Ime _____ Čl. druživa št. _____
Naslov _____
Vsevolite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:
2) _____ Čl. druživa št. _____
3) _____ Čl. druživa št. _____
4) _____ Čl. druživa št. _____
5) _____ Čl. druživa št. _____
Mesto _____ Druživa _____
Nov naročnik _____ Star naročnik _____
Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslovi